

SLOVENSKI JEZIK – BAZIČNE, KONTRASTIVNE IN APLIKATIVNE RAZISKAVE

»Govoriti in pisati, tudi razmišljati o jeziku, posebej še o slovenskem jeziku, je v slovenskem prostoru v določenem smislu nehvaležno dejanje. Navadno ga doleti bolj ali manj dober sprejem le pri zelo redkem krogu ljudi, ki se z vprašanji jezika globlje ukvarjajo in poznajo teorije, ki so podlaga jezikoslovčevi misli, spoznanju, domnevi, nasvetu, sicer pa nista redka omalovaževanje predmetnosti in zavrnitev, tako zaradi same teme pisanja, največ pa zaradi ustaljenih predstav, o čem kaže v zvezi s slovenskim jezikom sploh razpravljati.«

Izhajajoč tudi iz lastnih izkušenj, je Breda Pogorelec navedene misli o raziskovanju slovenskega jezika zapisala 1999. leta, tako rekoč proti koncu svoje raziskovalne poti. Četrto stoletje pozneje lahko ugotavljamo, da se po vsej verjetnosti večina jezikoslovcev še dandanes srečuje s podobnimi težavami.

Kljub vsemu pa vnema za raziskovanje slovenskega jezika še naprej močno živi, raste in vedno znova izkazuje obilne rezultate, kar dokazuje tudi pričujoča tematska številka *Jezika in slovstva*, v kateri drobce svojih raziskav, analiz, razmišljanj predstavlja 26 jezikoslovcev in jezikoslovk.

Znanstveni prispevki obravnavajo zelo raznolike vidike slovenskega jezika, prav vsak pa posega na različna raziskovalna področja, zato jih je nemogoče razvrstiti na osnovi le enega tematskega polja. Prispevki so zato razvrščeni poljudno, postavljanje ostrih in strogo zamejenih meja med posameznimi raziskovalnimi sklopi je, kot je bilo že omenjeno, nemogoče.

V prvem sklopu so prispevki, ki vidneje posegajo na raven kontrastivne analize in/ali prevodoslovja. D. Popič in M. Grgič predstavljata strukturo korpusa lektoriranih besedil s prostora jezikovnega stika med slovenščino in italijanščino, A. Pisanski Peterlin, M. Schlamberger Brezar in T. Mikolič Južnič obravnavajo odnos med eno- in večjezičnim prevedenim diskurzom v slovenski jezikovni krajini, R. Grošelj analizira italijanske izključevalne odvisnike in njihove slovenske prevodne ustreznice, A. Gruntar Jermol in M. Rieger pa se osredotočata na zmogljivost sodobnih spletnih prevajalskih pripomočkov.

Drugi sklop združuje prispevke, ki se vsaj delno dotikajo družbene razsežnosti slovenskega jezika in/ali normativnosti. I. Poteko in M. Stabej z vidika (ne)knjižnosti obravnavata probleme jezikovne analize računalniško posredovane neformalne komunikacije, H. Agović se osredotoča na splošno vključujočo rabo jezika, H. Tivadar pa na sovražni govor.

V tretjem sklopu sta dva prispevka, prvi, avtoric P. Gantar, M. Bon, M. Gapsa in Š. Arhar Holdt, obravnava korpus Šolar oziroma Šolar-Eval, ki vsebuje 109 šolskih spisov, popravljenih dosledno po maksimi minimalnega jezikovnega posega, drugi, avtorjev M. Kalin Golob, S. Kreka, T. Rozman, M. Stabeja in B. Udoviča, pa v središče raziskave postavlja jezike visokega šolstva med letoma 2012 in 2023.

Četrti sklop zaobjema nekatere elemente leksikologije in slovaropisja. Prispevek P. Gantar, Š. Arhar Holdt, I. Kosma in S. Kreka opisuje nadgradnjo dveh slovarjev, *Slovarja sopomenk sodobne slovenščine* in *Kolokacijskega slovarja sodobne slovenščine*, N. Logar se ukvarja z opredelitvijo kolokacij in avtomatizmov, S. Štumberger z besedotvorno terminologijo v slovenističnem jezikoslovju, M. Smolej pa z izbranimi gasilskimi termini.

V zadnjem sklopu sta dva prispevka. T. Balažic Bulc analizira avtorjevo prezenco v izvlečkih humanističnih znanstvenih člankih, L. Horjak pa predstavlja raziskavo izgovarjave slovenskih jezičnih nezvočnikov z ultrazvočno napravo.

Po pregledu vseh prispevkov se potrjuje zapisano, da je oblikovanje tematskih sklopov predvsem poskus prikaza širokega in raznolikega raziskovalnega področja, s katerim se ukvarjajo člani in članice programske skupine *Slovenski jezik – bazične, kontrastivne in aplikativne raziskave* (P6 – 0215).

Naj pričujoča številka *Jezika in slovstva* ne bo le prikaz izsledkov naših raziskav oziroma našega dela, pač pa predvsem spodbuda k nadaljnjemu preučevanju zakonitosti slovenskega jezika in k nadgradnji najrazličnejših orodij, ki bodo v pomoč tako jezikoslovcem kot vsem govorcem slovenskega jezika.